

РІСТ ТА РОЗВИТОК МОЛОДНЯКУ КОНЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРХОВОЇ ПОРОДИ ЗАЛЕЖНО ВІД ВІКУ

***Л.М. Зламанюк, Д.П. Уманець, Р.М. Уманець, кандидати
сільськогосподарських наук, доценти****

Досліджено проміри тіла молодняку коней української верхової породи залежно від віку. Встановлено, що молодняк коней української верхової породи, віком 6, 12 та 18 місяців, за живою масою і вивчаємими промірами будови тіла наближався або перевершував вимоги стандарту.

Українська верхова порода коней, молодняк, висота у холці, коса довжина тулуба, обхват п'ясті, обхват грудей за лопатками, жива маса

Значну увагу в розвитку галузі конярства приділяють якісному поліпшенню поголів'я, яке значною мірою залежить від цілеспрямованого вирощування молодняку, насамперед це стосується молодняку коней верхових порід, оскільки для них основною селекційною ознакою є підвищення скакового класу [2].

До групи ремонтного молодняку добирають, насамперед, кращих за походженням жеребчиків і кобилок. При доборі до цієї групи кобилок зважають на належність їх до певної лінії та родини, на показники відтворної здатності кобил: регулярність вижеребки, молочність, материнські якості, особливості проявлення і тривалості охоти, вираженість типу, калібр, роботоздатність. Бажано, щоб батько матері ремонтної кобили характеризувався високим спортивним класом [1, 7].

Із правого – батьківського боку родоводу враховують, насамперед, показники спортивних випробувань, кількість виступів і зайнятих призових місць. Зважають також на наявність інбридингу і на яких саме коней він здійснений з материнського і батьківського боку та загалом у родоводі пробанда. Це дає змогу реалізувати ефективність різних варіантів підбору в майбутньому [4].

Оцінку розвитку молодняку проводять взяттям таких промірів тіла тварини: висота у холці, коса довжина тулуба, обхват грудей і п'ястка у віці 6, 12 та 18 місяців. Одержанні показники перевіряють за контрольною шкалою розвитку молодняку. Аналогічний контроль здійснюють також у період після відлучення, коли лошата не споживають материнського молока. Така шкала дає змогу оперативніше контролювати стан розвитку молодняку й вносити за необхідності, корективи в організацію його годівлі та утримання [3].

Поточну оцінку ремонтного молодняку проводять за результатами заводських і іподромних випробувань. Практично завжди перевагу при ві-

* © Л.М. Зламанюк, Д.П. Уманець, Р.М. Уманець, 2013

дборі до основного складу надають тим жеребцям і кобилам, які поряд з іншими ознаками, характеризуються кращими показниками спортивного класу – кількість виступів, власний рекорд, стиль перемог. Враховують також гармонійність розвитку, особливості екстер'єру, вираженість статевого диморфізму, бонітувальний клас. Інколи цінний за походженням молодняк не витримує інтенсивних тренувальних робіт, внаслідок чого у нього виникають порушення нормального функціонування м'язів, сухожилків та зв'язок суглобів кінцівок, а також серцево-судинної і дихальної систем тощо. Переможці класичних призів інколи не потрапляють до основного складу через чітку вираженість певних недоліків: наприклад низький ріст, непропорційність розвитку, козинець і т.д. [2, 5, 6].

Мета дослідження – проведення аналізу росту та розвитку молодняку коней в Ерастівській дослідній станції за живою масою та основними промірами будови тіла залежно від віку.

Матеріал і методика дослідження. Дослідження проводилися впродовж 2007–2008 р.р. Об'єктом для проведення науково-виробничого експерименту був молодняк коней української верхової породи Ерастівської дослідної станції. Дослідження проведено методом груп-аналогів. Для цього відбирали по 6 жеребчиків та 6 кобилок у кожній групі у віці 6, 12 та 18 місяців. При підборі аналогів враховували – походження, вік, стать. У тварин брали лінійні проміри (висота у холці, коса довжина тулуба, обхват грудей за лопатками, обхват п'ястка) і визначали живу масу та індекси будови тіла (формату, масивності, костистості):

$$\begin{aligned} \text{Індекс формату} &= \frac{(\text{коса довжина тулуба}) \times 100 \%}{\text{висота у холці}} \\ \text{Індекс обхвату грудей (масивності)} &= \frac{(\text{обхват грудей за лопатками}) \times 100 \%}{\text{висота у холці}} \\ \text{Індекс костистості} &= \frac{(\text{обхват п'ястка}) \times 100 \%}{\text{висота у холці}} \end{aligned}$$

Умови годівлі та утримання були однаковими.

Визначали належність молодняку української верхової породи до ліній та родин, а також була проведена порівняльна характеристика швидкості росту молодняку Ерастівської дослідної станції відповідно до генотипу. Результати досліджень оброблені з використанням кореляційного та дисперсійного аналізу за допомогою Microsoft Excel 2003.

Результати дослідження. Аналіз даних розвитку коней української верхової породи Ерастівської дослідної станції свідчить, що молодняк цього господарства за живою масою і промірами будови тіла у 6-, 12- та 18-місячному віці наближався або не значно перевершував вимоги контрольної шкали розвитку молодняку верхових порід (табл. 1, 2).

Так, у 2006 році у всі вікові періоди розвитку молодняк коней за живою масою наближався до вимог стандарту, а у 2007 та 2008 роках незначно їх перевершував (на 1,1–2,1 %). У 2006 році молодняк віком 6 місяців за висотою у холці незначно перевершував вимоги стандарту (на 1,2 %), а у 12- та 18-місячному віці навпаки відставав на (0,7–0,8 %).

1. Динаміка лінійного росту молодняку української верхової породи

Показники	Роки		
	2006	2007	2008
У віці 6 місяців			
Жива маса, кг	246±2,11	247±1,75	249±2,03
Висота у холці, см	136,6±1,79	138,2±1,53	139,8±1,91*
Коса довжина тулуба, см	125,0±2,03	126,2±1,91	127,0±2,02
Обхват грудей за лопатками, см	142,0±1,47	145,7±2,02	147,6±1,79*
Обхват п'ястка, см	16,3±0,79	16,6±0,93	16,7±0,97
У віці 12 місяців			
Жива маса, кг	332±1,87	334±2,01	337±1,98
Висота у холці, см	146,0±1,69	148,0±2,01	149,5±1,85
Коса довжина тулуба, см	144,1±1,38	146,0±2,13	147,7±1,59
Обхват грудей за лопатками, см	158,0±2,43	162,0±1,92	164,7±1,72*
Обхват п'ястка, см	18,0±0,88	18,3±0,95	18,5±1,12
У віці 18 місяців			
Жива маса, кг	381±2,41	384±2,56	386±2,70
Висота у холці, см	153,8±2,12	155,7±1,88	159,9±1,93*
Коса довжина тулуба, см	154,7±1,75	156,1±2,13	157,5±1,84
Обхват грудей за лопатками, см	170,9±1,49	172,3±1,59	175,1±1,68*
Обхват п'ястка, см	19,0±0,67	19,3±0,75	19,5±0,93

* P<0,05

2. Контроль за лінійним ростом молодняку української верхової породи

Вік, міся- ців	Вимоги стандар- ту	Роки					
		2006		2007		2008	
		фактично	%	фактично	%	фактично	%
Жива маса, кг							
6	245	246,0	100,4	247,0	100,8	249,0	101,6
12	330	332,0	100,6	334,0	101,2	337,0	102,1
18	380	381,0	100,3	384,0	101,1	386,0	101,6
Висота у холці, см							
6	135	136,6	101,2	138,2	102,3	139,8	103,6
12	147	146,0	99,3	148,0	100,7	149,5	101,7
18	155	153,8	99,2	155,7	100,5	159,9	103,2
Коса довжина тулуба, см							
6	125	125,0	100,0	126,2	101,0	127,0	101,6
12	143	144,1	100,8	146,0	102,1	147,0	102,8
18	155	154,7	99,8	156,1	100,7	157,5	101,6
Обхват грудей за лопатками, см							
6	142	142,0	100	145,7	102,6	147,6	103,9
12	158	158,0	100	162,0	102,5	164,7	109,2
18	168	170,0	101,2	172,3	102,6	175,1	104,2
Обхват п'ястка, см							
6	16,37	16,3	99,6	16,6	101,4	16,7	102,2
12	18,00	18,0	100	18,3	101,7	18,5	102,8
18	19,00	19,0	100	19,3	101,6	19,5	102,6

За косою довжиною тулуба молодняк коней у 2006 році у 6-, 12- та 18-місячному віці наближався до стандарту породи, а у 2007 та 2008 рр. незначно його переважав (на 0,3–2,8 %).

У 2007 та 2008 роках молодняк коней віком 6, 12 та 18 місяців також перевершував вимоги стандартної шкали розвитку молодняку верховних порід за обхватом грудей за лопатками (на 2,6–4,2 %), в той час як у 2006 році він за цим показником наближався до стандарту.

У той час як у 2007 та 2008 рр. молодняк коней за даним показником у всі вікові періоди розвитку перевершував вимоги стандартної шкали розвитку молодняку коней верхових порід на 0,3–3,6 %.

При цьому слід зазначити, що найбільше перевершення вимог стандарту за обхватом грудей за лопатками у всі вікові періоди спостерігалося у 2008 році. Аналогічна тенденція за останні три роки виявлена і за обхватом п'ястка. Так, у 2006 році молодняк коней віком 6, 12 та 18 місяців за обхватом п'ястка наближався до вимог стандарту, а у 2007 та 2008 роках, навпаки, переважав їх на 1,4–2,8 %.

Висновок

Отже, що молодняк коней української верхової породи Ерастівської дослідної станції у всі вікові періоди розвитку за живою масою, висотою у холці, косою довжиною тулуба, обхватом грудей за лопатками та п'ястка наближався або перевершував вимоги стандарту

Список літератури

1. Вильчинський А.Д. Рання підготовка лошат /А.Д. Вильчинський //Соціалістичне тваринництво. – 1954. – № 4. – С. 8–9.
2. Вильчинський А.Д. Із досвіду роботи по вирощуванню молодняку /А.Д. Вильчинський //Соціалістичне тваринництво. – 1946. – № 8–9. – С. 19–20.
3. Вирощування ремонтного молодняка сільськогосподарських тварин. /Ібатуллин І.І., Сринов А.І., Цицюрський Л.М. та ін.]; за ред. Б.М. Гопки. – К.: Урожай, 1993. – С. 152–179.
4. Гладкова Е.Е. Выращивание жеребят на кумысных комплексах /Гладкова Е.Е. //Интенсификация селекции и технологии выращивания лошадей. – М.: ВНИИ коневодства, 1988. – С. 216–220.
5. Горбачев В. Больше выращивать жеребят /В. Горбачев //Коневодство и конный спорт. – 1983. – № 8. – С. 11–12.
6. Добрынин В.П. Воспитание молодняка – основной путь улучшения животных /Добрынин В.П. – Минск: Государственное изд-во БССР, 1950. – 43 с.
7. Коркмазов Х.К. Сравнительная эффективность различных методов выращивания племенных лошадей в Малокарачаевском конном заводе /Коркмазов Х.К. – М.: ВНИИ коневодства, 1976. – Т. 29. – С. 61–63.

Исследованы промеры тела молодняка лошадей украинской верховой породы в зависимости от возраста. Установлено, что молодняк лошадей украинской верховой породы, в возрасте 6, 12 и 18 месяцев, по живой массе и изучаемым промерами строения тела приближались или превосходили требования стандарта.

Украинская верховая порода лошадей, молодняк, высота в холке, косая длинна туловища, обхват пясти, обхват груди за лопатками, живая масса.

Studied body measurements of young horses Ukrainian riding breed depending on age. Found that young horses Ukrainian riding breed, aged 6, 12 and 18 months, body weight and body composition studied soundings approached or exceeded the requirements of the standard.

Horses Ukrainian riding breed, the young, height in withers, slanting is long trunks, a grasp metacarpus, a grasp of a breast, live weight